

خلاصه درس ۳

جهان: مجموعه های بزرگ

جهان اجتماعی: مجموعه پدیده های اجتماعی

می توان جهان اجتماعی را بایک ارگانیزم مقایسه کرد. (شبهت، تفاوت)

شبهت: از اعضای مختلف تشکیل شده اند. منظم اند.

تفاوت: در موجودات زنده عضویت و نظم تکوینی (غیر ارادی) و غیر آگاهانه است و تغییرات غیر ارادی و نا آگاهانه است. (در جهان اجتماعی عضویت و نظم ارادی و آگاهانه است و اعضا از تعریف نقش خود آگاه هستند. یعنی از وظایف و حقوق نقش شان آگاه اند.)

جهان اجتماعی اعتباری است. (بر مبنای آگاهی عمومی و مشترک شکل می گیرد.) از نسلی به نسل دیگر از طریق فرهنگ انتقال می یابد. (ولی ارگانسیم غریزی و ژنتیکی است.)

اگر فرهنگ جامعه حفظ نشود یا به نسل های بعدی منتقل نشود، آن جامعه دگرگون می شود.

تمام پدیده های اجتماعی متعلق به جهان اجتماعی اند. برخی از پدیده های طبیعی هم جزء جهان اجتماعی اند زیرا در کنش های اجتماعی تاثیر می گذارند. مثلاً خشکسالی و زلزله در کنش های اجتماعی تاثیر گزار هستند جهان اجتماعی و جهان طبیعی رابطه متقابل دارند.

جهان طبیعی ↔ جهان اجتماعی

موجودات ماورای طبیعی (مانند فرشتگان) نیز به واسطه تاثیری که بر کنش های اجتماعی دارند جزء جهان اجتماعی هستند. با ورود پدیده های جدید به جهان اجتماعی، جهان اجتماعی گسترش می یابد.

سوالات درس سه

۱- **مفاهیم جهان و جهان اجتماعی را تعریف کنید:** پاسخ: مجموعه های بزرگ جهان نامیده می شوند. مجموعه

پدیده های اجتماعی جهان اجتماعی را شکل می دهند.

۲- **موجود زنده (ارگانسیم) با جهان اجتماعی چه شباهت هایی دارد؟** پاسخ: ۱- از اعضاء و اجزای متفاوتی تشکیل

شده اند. ۲- اجزا و اعضاء هر یک از آنها به یکدیگر وابسته اند. ۳- اعضاء هر یک برای حفظ بقای کل عملی انجام می

دهند. ۴- اعضاء هر یک دارای هدف، نظم و چینش خاصی هستند. ۵- تغییر هر یک از اجزاء موجب تغییر سایر اجزاء می شود.

۳- **موجود زنده (ارگانسیم) با جهان اجتماعی چه تفاوت هایی دارد؟** پاسخ: عضویت موجودات زنده و نظم آنها

تکوینی است (ارادی و آگاهانه نیست). ولی عضویت انسان ها در جهان اجتماعی با اراده و آگاهی همراه است و توسط

انسان ها قرارداد و اعتبار می یابد.

۴- **یکی از ویژگی های مهم جهان اجتماعی چیست؟** پاسخ: نظم

۵- **جهان اجتماعی با یک بازی گروهی چه شباهت هایی دارد؟** پاسخ: ۱- عضویت افراد مختلف ۲- تعریف نقش

ها توسط افراد ۳- وجود آگاهی مشترک بین اعضا ۴- آشنایی اعضا با مقررات، وظایف و انتظارات.

۶- **جهان اجتماعی چگونه طی نسل ها تداوم می یابد؟** پاسخ: از طریق آموزش و انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر

۷- **فرهنگ چیست؟** پاسخ: آگاهی های مشترک که بر مبنای آن جهان اجتماعی و زندگی اجتماعی شکل می گیرد.

۸- **جهان اجتماعی چگونه دگرگون می شود یا فرو می ریزد؟** پاسخ: هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ

کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد.

- ۹- چه بخش هایی از فرهنگ توسط خانواده منتقل می شود؟ پاسخ: بخش های غیررسمی فرهنگ توسط خانواده منتقل می شود.
- ۱۰- چه بخش هایی از فرهنگ توسط مدرسه منتقل می شود؟ پاسخ: بخش های رسمی فرهنگ توسط مدرسه انتقال می یابد.
- ۱۱- فرهنگ چگونه منتقل می شود؟ پاسخ: از طریق آموزش عقاید، ارزش ها، هنجارها، تکالیف نقش ها و انتظارات جامعه از نسل فعلی به نسل آینده
- ۱۲- جهان اجتماعی چگونه گسترش می یابد؟ پاسخ: ورود پدیده های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می شود.
- ۱۳- بر اساس چه معیاری پدیده های اجتماعی را از پدیده های غیر اجتماعی تشخیص دهیم؟ پاسخ: اراده، آگاهی و تاثیری که بر زندگی اجتماعی انسان دارد. پدیده ای که به شکلی در زندگی و کنش انسان ها تاثیر گذار باشد آن پدیده، اجتماعی است، هر چند ظاهراً طبیعی و مستقل از وجود آدمی باشد.
- ۱۴- چگونه یک پدیده ی طبیعی در جهان اجتماعی راه می یابد؟ پاسخ: وقتی یک پدیده ی طبیعی به نوعی زندگی اجتماعی انسان را تحت تاثیر خود قرار دهد و موجب ایجاد کنش ها و پیامدهای ارادی انسان ها شود.
- ۱۵- آیا جهان طبیعی بر جهان اجتماعی تاثیر گذار است؟ مثال بزنید. پاسخ: بله ممکن است پدیده های طبیعی انسان را به واکنش و تغییرات کنش وادارد. مثلاً وقوع زلزله موجب تغییرات گسترده در کنش ها، نقش ها و ارتباط های انسان ها بایکدیگر می شود.
- ۱۶- شناخت خداوند و جهان ماوراء چگونه بر جهان اجتماعی تاثیر می گذارد؟ پاسخ:
- ۱۷- آیا جهان اجتماعی بر جهان طبیعی تاثیر گذار است؟ مثال بزنید. پاسخ: بله انسان ها با کنش های خود به حفظ جهان طبیعی یا تخریب جهان طبیعی کمک می کنند.
- ۱۸- کلان ترین پدیده ی اجتماعی چیست؟ پاسخ: جهان اجتماعی
- ۱۹- هویت جهان اجتماعی بر چه مبنایی قرار دارد؟ پاسخ: جهان اجتماعی بر مبنای فرهنگ آن جامعه شکل می گیرد.
- ۲۰- منظور از پدیده های اعتباری چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: پدیده هایی هستند که در ذهن انسان اعتبار می یابند و توسط انسان ها به صورت یک قرارداد اجتماعی ایجاد می شوند. مثلاً پدیده های صلح، امنیت، آرامش، عدالت توسط انسان ها و قرارداد اجتماعی شکل می یابند.
- ۲۱- منظور از پدیده های تکوینی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: پدیده هایی که مستقل از ذهن و اعتبار انسان ها وجود دارند. وجود آنها با آگاهی و اراده انسان شکل نیافته است.

۲۲- آیا ممکن است پدیده های تکوینی به جهان اجتماعی راه یابند؟ مثال بزنید. پاسخ: بله اگر پدیده ای که خارج از اراده و آگاهی انسان شکل یافته در کنش های اجتماعی انسان موثر واقع شود به درون جهان اجتماعی انسان ها وارد شده است.

۲۳- پدیده ای طبیعی مثال بزنید که برای عده ای جنبه ی اجتماعی داشته باشد و برای عده ای جنبه ی اجتماعی نداشته باشد. پاسخ: مثلاً رودخانه می سی سی پی در آگاهی مردم شهرمان قرار ندارد و زندگی ما راتحت تاثیر قرار نمی دهد ولی زندگی اجتماعی مردم کشور آمریکا راتحت تاثیر قرار می دهد و در جهان اجتماعی آنها وجود دارد.

۲۵- یکی از جهان های اجتماعی اطراف خود را با جهان طبیعی مقایسه کنید؟ پاسخ: همان طور که بدن آدمی از دستگاه های مختلفی تشکیل شده و این دستگاه ها بایکدیگر رابطه متقابل دارند و هر کدام از اجزای کوچکتری تشکیل شده اند، جهان اجتماعی اطراف من نیز از نظام ها و نهادهای کوچکتر اقتصادی، سیاسی، آموزشی و خانواده تشکیل شده و هر کدام از آن ها اجزای کوچکتری دارند و هر یک از این خرده نظام ها بادیگری رابطه متقابل دارند و تغییر هر جز موجب تغییر سایر اجزای می شود.

۲۶- چگونه فرهنگ به ایجاد جهان اجتماعی می پردازد؟ پاسخ: فرهنگ شناخت های مشترکی است که موجب می شود بر اساس آن افراد بایکدیگر رابطه برقرار کنند و هر بار ارتباط بین اشخاص باورهای مشترکی را ایجاد کند، فرهنگ هویت و آگاهی مشترک جهان اجتماعی است.

۲۷- جهان اجتماعی دارای چه نوع ترکیب هایی از نظر روابط بین اعضاست؟ پاسخ: اجزای تشکیل دهنده ی جهان اجتماعی یک رابطه ی مستقیم و رودررو دارند که ترکیبی مکانیکی است ولی ارتباطی اعتباری و غیرمستقیم نیز بین آنهاست. مثلاً رابطه ای که با گذشتگان با آیندگان داریم.

۲۸- منظور از هویت اعتباری چیست؟ پاسخ: هر گروه اجتماعی مجموعه ویژگی هایی دارد که فراتر از ویژگی های تک تک آنهاست و یک اعتبار جدید و ارادی است که به وجود می آید. مثلاً کلاس درس فراتر از جمع فیزیکی عده ای از افراد است.

۲۹- چرا جهان اجتماعی اعتباری است؟ پاسخ: چون جهان اجتماعی با اراده، قرارداد و توافق جمعی به وجود می آید و هر فرد بر اساس مزایا (حقوق) و تکالیف آن جهان اجتماعی عضو می شود.

۳۰- شیوه های انتقال فرهنگ توسط خانواده های گذشته با خانواده های امروز چه تفاوت هایی دارد؟ پاسخ:

خانواده های قدیم بخش عمده ی تولید و انتقال فرهنگ را برعهده داشتند ولی امروز از طریق آموزش های رسمی، فناوری های ارتباطی جدید و تنوع گروه های اجتماعی بخش کمی از فرهنگ توسط خانواده ها منتقل می شود.

۳۱- نظام اجتماعی چگونه شکل میگیرد؟ پاسخ: انسان ها به کمک یکدیگر روابط اعتباری به وجود می آورند تا یک نظام اجتماعی شکل گیرد. مثلاً افرادی از گوشه و کنار شهر قرداد هایی مانند: دانش آموزی، معلمی، مدیری و... به وجود می آورند تا نظام اجتماعی مدرسه شکل گیرد.

۳۲- چگونه فرهنگ به ایجاد جهان اجتماعی می پردازد؟ پاسخ: فرهنگ موجب میشود انسان هابتوانند با یکدیگر رابطه

برقرار کنند واز جمع ارتباطشان جهان اجتماعی شکل گیرد.

۳۳- چگونه فرهنگ انتقال میابد؟ انتقال فرهنگ چه تاثیرات اجتماعی دارد؟ پاسخ: فرهنگ از نسلی به نسل دیگر از طریق خانواده

نظام آموزشی رسانه ها و گروه های اجتماعی انتقال میابد با انتقال فرهنگ جهان اجتماعی باز تولید میشود.

۳۴- پدیده ای طبیعی در شهرستان محل زندگی خود مثال بزنید که درون جهان اجتماعی مردم قرار

داشته باشد و دلیل ورود این پدیده به زندگی اجتماعی مردم را تجزیه و تحلیل کنید؟ پاسخ: مثال: رشته

کوه؛ چون با جلوه های دیدنی و زیبایی که دارد موجب جلب گردشگر به شهرستان شده و مشاغل جدید به وجود آورده

است و سکونت گاه عده های از مردم شده است.

۳۵- جهان اجتماعی شما در حال حاضر با جهان اجتماعی پنج سال قبل زندگی تان چه تفاوت هایی

دارد؟ پاسخ: اینکه دوستان بیشتری دارم، نقش های اجتماعی جدید پذیرفته ام، وظایف و حقوق نقش هایم افزایش یافته

است روابط اجتماعی ام پیچیده تر شده است ف به ارزش های بیشتری اعتقاد دارم، هنجارهای بیشتری رعایت می کنم،

ارتباط اجتماعی مجازی دارم، بر افزایش اثر می گذارم و از افراد بیشتری اثر می پذیرم و در یک کلام جهان اجتماعی ام

گسترده تر شده است.

۳۶- چگونه می توان پدیده های جهان طبیعی و فراطبیعی را جزء جهان اجتماعی به کار برد؟ پاسخ: پدیده ها تا

زمانی که در زندگی اجتماعی انسان ها اثر داشته باشند، و موجب ارتباط انسان ها شوند جزء جهان اجتماعی محسوب می شوند. مانند:

جنگل ها، بیابان، فلزات (طبیعی) ایمان، آخرت، روح، افسانه (فراطبیعی)

۳۷- چرا بیابان ها و کوه ها می توانند در جهان اجتماعی قرار گیرند؟ پاسخ: چون این پدیده های طبیعی در

شکل روابط و کنش های اجتماعی بر نقش های اجتماعی و زندگی اجتماعی تأثیر گذار هستند، می توانند درون جهان

اجتماعی قرار گیرند.

۳۸- پدیده های زلزله، خشکسالی و آب و هوا چگونه درون جهان اجتماعی قرار می گیرند؟ پاسخ: از جهتی که

موجب برقراری ارتباط انسان ها و تغییر شیوه ی زندگی مردم می شود، درون جهان اجتماعی می باشد.

۳۹- جهان اجتماعی چگونه بسط می یابد؟ پاسخ: انسان ها از طریق تجسم ذهنی و تحت تاثیر قرار گرفتن پدیده ها جهان

اجتماعی خود را گسترش می دهند مثلا تا زمانی که انسان پدیده ی الکتریسیته را نمی شناخت جزء جهان اجتماعی او نبود.

۴۰- چرا شناخت خداوند و فرشتگان جزء جهان اجتماعی محسوب می شود؟ پاسخ: چون ارزش ها و آرمان های جهان

اجتماعی انسان ها را تغییر می دهد.

۴۱- قنات با آب و هوای ایران چه ارتباطی دارد و دارای چه ابعاد اجتماعی می باشد؟ پاسخ: باتوجه به نیمه بیابانی

بودن ایران و کمبود آب، ایرانیان قنات را ابداع کردند که درزندگی اجتماعی و روابط مردم تاثیرگذار بوده است. قنات در ایران موجب شکل گیری شبکه ای از روابط اجتماعی و فرهنگ سخت کوشی، تعاونی و همیاری شده است.

۴۲- چگونه پدیده های گذشتگان و آیندگان درون جهان اجتماعی قرار می گیرند؟ چرا؟ پاسخ: عبرت گرفتن از

سرنوشت دیگران درزندگی اجتماعی ما تاثیر دارد. (گذشتگان) تلاش می کنیم مایه ی عبرت دیگران نشویم (پس با آیندگان ارتباط و تاثیر متقابل اجتماعی داریم.)